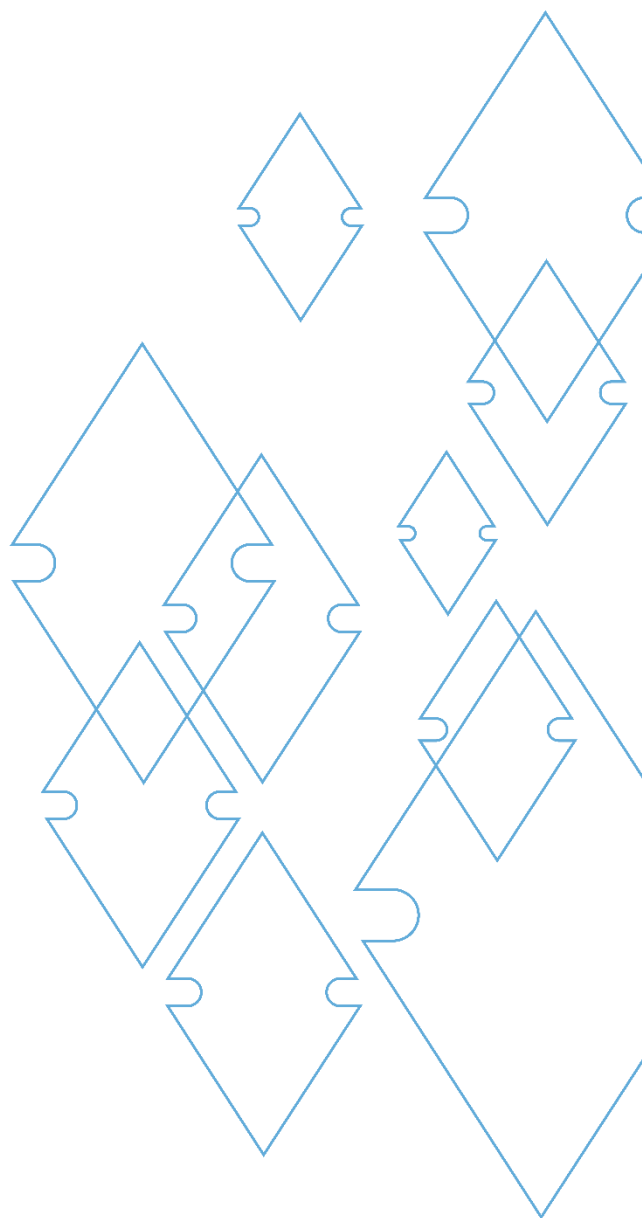

Kymenlaakson Liitto

Kymenlaakson ympäristö-
kasvatusstrategia 2012–2020

Raportti 8/2018

KYY
KYMENLAAKSON
YMPÄRISTÖKASVATUS

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

1. Johdanto

Tässä raportissa käydään läpi Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategian toteutuminen vuosina 2012-2018. Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia ohjaa alueellista ympäristökasvatustyötä vuoteen 2020 saakka. Strategia valmisteltiin yhteistyössä ympäristökasvatuksen asiantuntijoiden ja useiden sidosryhmien edustajien kanssa, ja se hyväksyttiin maakuntahallituksessa vuonna 2011.

Alueellista ympäristökasvatustyötä vetää Kaakkois-Suomen ELY-keskus yhdessä KYV-verkoston kanssa. Kymenlaakson Liitto raportoi strategian toteutumisesta ja mahdollisista muutostarpeista maakuntahallitukselle vähintään valtuustokausittain.

Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia on luettavissa:

http://www.kymenlaakso.fi/attachments/article/5331/Kymenlaakson_ympkasv_strategia.pdf

2. Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategian toteutuminen

Strategian visio:

- *Kymenlaaksolainen ympäristökasvatus on arvostettua käytännön toimintaa ja tiivistä yhteistyötä.*
- *Ympäristökasvatus koskettaa kaikkia ikäluokkia ja toiminnan tavoitteisiin on sitouduttu alueen toimijoiden strategioissa, ohjelmissa ja toiminnassa*

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
Ympäristökasvatuksen profiili ja arvostus nousee ja ympäristötietoisuus lisääntyy.	1. Ideoidaan uusia keinoja ja tapoja hyödyntää innovatiivisesti eri toimintatapoja ja eri tahojen yhteistyötä ympäristökasvatuksen edistämiseksi (ympäristöviestintästrategia)	ELY-keskus Kunnat Järjestöt Yritykset Seurakunnat
	2. Kymenlaakson E-toimisto välittää hyviä käytäntöjä, järjestää tapahtumia ja koordinoi ja välittää tietoa	E-toimisto
	3. Järjestetään vuosittainen Kaakkois-Suomen ympäristökasvatuksen koulutuspäivä	ELY-keskus

Tavoitteen ja toimenpiteiden tilanne: **LÄHES KOKONAAN TOTEUTUNUT**

Yllä olevan taulukon toimenpiteitä toteuttaa Kymenlaakson ympäristökasvatusverkosto KYY.

Kymenlaakson ympäristökasvatusverkosto (KYY) perustettiin vuonna 2014 ja sen toiminnan yksi päätavoite on ympäristökasvatusstrategian edistäminen käytännössä. Tavoitteena on lisätä ja kehittää maakunnan lasten ja nuorten ympäristökasvatusta hyödyntäen alueen toimijoiden yhteistyötä. KYY:n toiminnassa on mukana useita organisaatioita ja kuntia. Ympäristökasvatusverkoston puheenjohtajuus on kiertävä tehtävä. Puheenjohtajana toimi vuosina 2014-2016 Kymenlaakson Jäte Oy, ja vuodesta 2017 lähtien puheenjohtajana on toiminut Kouvolan kaupunki. KYY kokoontuu säännöllisesti, 2-3 kertaa vuodessa. KYY:llä on vuosittainen toimintasuunnitelma, ja se on ollut aloitteellinen ympäristökasvatusprojektien sekä strategiassa mainitun ympäristö-opinpolun suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi KYY on järjestänyt useita opetushenkilöstölle suunnattuja maakunnallisia ympäristökasvatustapahtumia. KYY osallistuu vuosittain alueellisten ympäristökasvatusverkostojen tapaamisiin. Verkosto tiedottaa toiminnastaan Facebook-sivuilla sekä internetissä, lisäksi verkoston toiminnasta on julkaistu esite. Verkoston jäsenten omia tiedotuskanavia, esimerkiksi Kymenlaakson Jäte Oy:n Roskaviesti-lehteä, on hyödynnetty säännöllisesti tiedottamisessa.

KYY-verkoston toiminnan suurin haaste on resurssien puute, sillä KYY-verkostolla ei ole olemassa omaa budjettia. Lisäksi haasteena on verkoston laajentaminen, verkostoon tulisi saada lisää toimijoita erityisesti Etelä-Kymenlaaksosta.

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
<p>Ympäristökasvatus kohtaa jokaisen kymenlaaksoalaisen, pyrkien mahdollisimman käytännönläheiseen kasvatukseen.</p> <p>Kymenlaaksoalaisilla on hyvä luontosuhde.</p>	1. Kaikissa päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa on Kansallisen kestävä kehityksen kasvatuksen strategian mukainen kestävä kehityksen ohjelma, joita toteutetaan ja päivitetään järjestelmällisesti.	Kunnat
	2. Vihreä Lippu -koulujen ja päiväkotien määrä lisääntyy vuosittain Kymenlaaksoissa ainakin kahdella ja MetsäMörri-, Sipi Sammakon siivouskoulu ja muita ohjelmia hyödynnetään aktiivisesti.	Kunnat
	3. Kunnat varaavat resursseja siihen, että kaikilla päiväkodeilla ja kouluilla on mahdollista hyödyntää luonto- tai ympäristökoulun palveluja sekä toteuttaa luonto- ja ympäristökasvatusta opetuksessa ja kasvatuksessa.	Kunnat
	4. Työnantajat ja järjestöt näyttävät esimerkkiä ja ottavat aktiivisen roolin ympäristötietämyksen lisäämisessä kestävien elämäntapojen edistämiseksi.	Yritykset ELY-keskus
	5. Kymenlaakson kunnissa käynnistetään Ekotukitoiminta tai vastaava järjestelmällinen ympäristötoiminta.	Kunnat
	6. Pk-yritykset ottavat käyttöön Green Office-, Ecostart- ja muita em. organisaatioille soveltuvia järjestelmällisen ympäristötoiminnan.	Yritykset Seurakunnat
	7. Järjestöt huomioivat toiminnassaan ekologiset ja sosiaaliset näkökulmat (Keke mukaan kuvioihin -opas, 2010)	Järjestöt Seurakunnat
	8. Liikuntajärjestöistä ainakin 50 %:lla on käytössä SLU:n liikunnan Ekomerkki	Järjestöt
	9. Asukkaille järjestetään luontoretkeä, tapahtumia, ja tarjotaan esteettömät mahdollisuudet nauttia luonnosta	Järjestöt Kunnat
	10. Nuorisotyön leiritoiminnassa otetaan käyttöön valtakunnallinen laatukriteeristö	Kunnat

Toimenpiteiden tilanne: OSIN TOTEUTUNUT

Suurella osalla Kymenlaakson päiväkotia ja kaikissa Kotkan kouluissa on olemassa kestävä kehityksen toimintaohjelmat, mutta niitä ei kaikkialla toteuteta aktiivisesti. Varsinkin Kouvolassa ja Kotkassa on suunniteltu ympäristöopinpolkua ja koulujen ympäristöohjelmien kirjaamista lukuvuosisuunnitelmiin.

Kymenlaaksoissa on viisi Vihreä Lippu-päiväkotia ja kolme Vihreä Lippu -koulua. Vihreä Lippu -koulujen määrä ei ole lisääntynyt tavoitteen mukaisesti, mutta esimerkiksi Kouvolan kaupunki on sitoutunut rahoittamaan Vihreän Lipun kustannukset, mikäli koulu haluaa liittyä Vihreä Lippu -ohjelmaan. Kotkan Lyseon lukiolla on oppilaitosten kestävä kehityksen sertifikaatti (OKKA).

Kouvolan kaupunki on nimennyt varhaiskasvatukseen ympäristökasvattajan, mikä tuo lisää resursseja varhaiskasvatukseen ympäristökasvatustyöhön. Kouvolassa varhaiskasvatukseen yhdeksi painopisteeksi onkin valittu luonto/ympäristökasvatus. Kouvolassa on perustettu kolme metsäeskariryhmää. Syksyllä 2017 aloitti luonto-opetusta antava eskariryhmä sekä metsäeskariryhmä, jolla on käytössään päiväkotibussi. Jokaisessa päiväkodissa, avoimessa varhaiskasvatuksessa sekä perhepäivähoidossa on tehtynä ympäristökasvatussuunnitelmat. Kaikki päiväkodit antavat tai toteuttavat ympäristökasvatusta, ja niissä on nimetyt ympäristökasvatusvastaavat ja ekotukihenkilöt.

Kymenlaakson peruskoulujen ympäristökasvatustyötä tuettiin hankkeella, joka toimi vuosina 2017-2018. Hanke toteutettiin Ympäristöministeriöltä saadulla ympäristökasvatusavustuksella, ja sitä hallinnoi Kouvolan kaupunki. Hankkeen ohjausryhmänä ja ideoijana oli KYY-verkosto. Hankkeesta saatiin erittäin hyviä tuloksia ja hankkeen tulokset ylittivät tavoitteet. Hankkeessa toteutettiin mm. opettajien täydennyskoulutuksia ja ympäristöaiheisia demo-tunteja. Rehtoreille (Kotka, Kouvola, Virolahti–Miehikkälä), kerhotoimijoille ja erilaisille yhteistyötahoille järjestettiin ympäristökasvatusaiheisia koulutuksia ja aihepiiriin esittelyä.

Lisätietoja projektista: <https://peda.net/kouvola/perusopetus/hankkeet/oketkol2>

Lisäksi Kotkan lyseo, Kotilon päiväkotia ja Utumetsän päiväkotia toteuttivat vuonna 2017 energiansäästö-hankkeen (EnergySave), jossa käytännön toimenpiteillä säästettiin energiaa (Euronet 50/50).

Ekotukitoiminta on laajentunut Kotkassa ja Kouvolassa, ja koulujen sekä varhaiskasvatukseen ekotukitoimintaa on tuettu. Haminassa on käynnistetty ekotukitoiminta, ja Miehikkälän sekä Virolahden ilmasto-ohjelmiin

on kirjattu ekotukitoiminnan käynnistäminen. Keväällä 2017 Kouvolan varhaiskasvatuksessa käynnistettiin henkilöstölle suunnatut ekotukifoorumit.

Asukkaille ja koululaisille suunnattua jäteneuvontaa (Kymenlaakson Jäte Oy:n toteuttamaa) on lisätty. Lisäksi Kymenlaaksossa on tarjottu jo usean vuoden ajan asukkaille maksutonta ja puolueetonta energianeuvontaa sekä jätevesineuvontaa. Energia- ja jätevesineuvonnan toiminta pohjautuu projektirahoitukseen. Luontojärjestöt ym. järjestävät aktiivisesti asukkaille erilaisia luontoretkeä ja -tapahtumia ympäri Kymenlaaksoa. Pk-yritysten tai liikuntajärjestöjen toiminnasta ei ole saatavissa tarkempaa tietoa.

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
Kymenlaaksossa toimii ympäristötiedon hallinnan ja ympäristökasvatuksen osajaorganisaatio.	1. Perustetaan Kymenlaaksoon pysyvä, nimetty ympäristötiedon ja ympäristökasvatuksen osajaorganisaatio tai ryhmä, joka koordinoi alueen ympäristökasvatustyön kehittämistä, seuraa ja tiedottaa asian kansallisesta kehityksestä, on aktiivisesti yhteydessä kansallisiin ympäristökasvatusorganisaatioihin, lisää ympäristökasvatuksen arvostusta alueella ja osallistuu tapahtumien järjestämiseen.	ELY-keskus
	2. Maakunnallisessa aluekehitys- ja suunnittelutyössä edistetään ympäristökasvatusstrategian tavoitteiden toteuttamista. Maakuntatason ympäristökasvatuksen kysymykset käsitellään tarpeen vaatiessaan Kymenlaakson ympäristöpoliittisessa neuvottelukunnassa.	Maakuntaliitto
	3. Kuntien sivistystoimiin nimitetään kestävän kehityksen yhteys- ja vastuuhenkilöt. Lisäksi sovitaan, miten muiden tahojen ympäristökasvatusasiat hoidetaan ja miten vastuut jaetaan.	Kunnat
	4. E-toimisto etsii aktiivisesti rahoituskanavia erilaisille ympäristökasvatuksen uusille toimintaideoille, tiedottaa rahoitusmahdollisuuksista ja antaa apua niiden hakemiseen.	E-toimisto
	5. Tuetaan ympäristökasvatusta toteuttavia järjestöjä.	Kunnat ELY-keskus Maakuntaliitto

Toimenpiteiden tilanne: OSIN TOTEUTUNUT

KYY-verkosto koordinoi ja kehittää aktiivisesti alueen ympäristökasvatustyötä ja on yhteyksissä muihin alueellisiin verkostoihin ja kansallisiin toimijoihin.

Ympäristö- ja luontonäkökulma näkyy vahvasti Kymenlaakson kuntien strategioissa. Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia on huomioitu useimmissa kuntien ilmasto- ja energiaohjelmissa ja myös esimerkiksi Kotkan kaupunkistrategiassa. Ympäristökasvatusstrategiaa on käsitelty tarvittaessa Kymenlaakson ympäristöpoliittisessa neuvottelukunnassa.

Osassa Kymenlaakson kunnista on nimetyt kestävän kehityksen yhteys- ja vastuuhenkilöt.

E-toimistoa ei ole perustettu. Ympäristökasvatusta toteuttavien järjestöjen toiminnasta ei ole tietoa.

3. Johtopäätökset

Kymenlaakson ympäristökasvatuksessa on tapahtunut paljon sen jälkeen, kun ympäristökasvatusstrategia hyväksyttiin vuonna 2012. Suurimmat edistysaskeleet on otettu varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja ekotukitoiminnassa. Keskeisiä toteuttajina ovat olleet kuntien varhaiskasvatus ja perusopetus, maakunnallinen jäteyhtiö sekä luonto- ja ympäristökoulut. Kymenlaakson ympäristökasvatusverkosto KYY on avainasemassa ympäristökasvatusstrategian toteuttamisen koordinoinnissa ja suunnittelussa ja esimerkiksi

projektirahoituksen hakemuksessa. KYY:n toiminta on ollut hyvää ja suunnitelmallista, mutta toimintaa rajoittaa vahvasti resurssien puute.

Kymenlaakson maakuntaohjelmaan on kirjattu, että maakunnan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2040 mennessä. Tavoitetta varten laaditaan tiekartta vuosien 2018-2019 aikana. Ympäristökasvatus on osa hiilineutraalisuustavoitteen eteen tehtävää työtä. Kymenlaakson ympäristökasvatusstrategia on päivitettävä Hiilineutraali Kymenlaakso -tiekartan tavoitteiden mukaiseksi ja varattava toteutukseen tarvittavat resurssit.